

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 24/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi tuloverolain muuttamisesta

Lakialoite laiksi tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen tuloverolain muuttamisesta (HE 49/2003 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat eduskunta-aloitteet:

- LA 9/2003 vp — Irja Tulonen /kok ym.: Laki tuloverolain 64 §:n muuttamisesta (läh. 20.5.2003)
- LA 10/2003 vp — Sari Sarkomaa /kok ym.: Laki tuloverolain 127 a §:n muuttamisesta (läh. 3.6.2003)
- LA 42/2003 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 3.6.2003)
- LA 104/2003 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Laki tuloverolain 124 §:n muuttamisesta (läh. 2.10.2003)
- LA 109/2003 vp — Leena Rauhala /kd: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 2.10.2003)

- LA 120/2003 vp — Ben Zyskowicz /kok ym.: Laki tuloverolain 127 a §:n muuttamisesta (läh. 15.10.2003)
- LA 121/2003 vp — Ben Zyskowicz /kok ym.: Laki yrittäjien työvoimakustannusten alentamisesta (läh. 15.10.2003)
- LA 138/2003 vp — Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.: Laki tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (läh. 7.11.2003)
- TPA 17/2003 vp — Sari Sarkomaa /kok ym.: Työsuhdematkalipun verotusarvo (läh. 13.5.2003)
- TPA 31/2003 vp — Esa Lahtela /sd ym.: Verotuksen tulonhankkimisvähennysten uudistaminen (läh. 16.6.2003)
- TPA 39/2003 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Puukaupan verotus pinta-alaverotuksen päätyttyä (läh. 16.6.2003)
- TPA 45/2003 vp — Eero Akaan-Penttilä /kok: Eläkeläisten ja muiden tulonsaajien

tasapuolinen kohtelu tuloveroa alennettaessa (läh. 16.6.2003)

— TPA 63/2003 vp — Satu Hassi /vihr ym.: Verojärjestelmän kehittäminen (läh. 22.10.2003).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Panu Pykönen ja finanssisihteeri Fransiska Pukander, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Erkki Laanterä, Verohallitus
- verolakimies Tarja Tarkiainen, Suomen Kuntaliitto
- varatoimitusjohtaja Pauli K Mattila, Keskuskauppakamari

- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- päälakimies Anna Lundén, Suomen Yrittäjät ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammatti-liittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Tero Honkavaara, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- pääekonomisti Jaana Kurjenoja, Veronmaksajain Keskusliitto
- puheenjohtaja Juha Rantasila, Suomen Jääkiekkoliijat ry sekä Jääkiekkoliijoiden koulutus- ja ammatinedistämissäätiö ry
- erityisasiantuntija Rainer Anttila, Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

Kirjalliset lausuntonsa ovat antaneet:

- valtiovarainministeriö
- puolustusministeriö
- Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- Suomen Kuntourheiluliitto, Kunto ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia. Tuloverotuksessa myönnettävän tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 590 eurosta 620 euroon. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 2 550 eurosta 3 550 euroon. Koko henkilökunnan saama tavanomainen ja kohtuullinen etu työnantajan kustantamasta liikuntasetelistä ehdotetaan säädettäväksi verovapaaksi tavanomaisesti henkilökuntaeduksi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan urheilijarahastoon siirrettäviä enimmäismääriä sekä lakkoavustuksen verovapaata enimmäismäärää korotettaviksi. Kotitalousvähennystä ei myönnettäisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelin omavastuuosuudesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

Eduskunta-aloitteet

Lakialoitteessa

- LA 9/2003 vp ehdotetaan, että kodinhoitopalvelut liitettäisiin verotettavien työsuhde-etujen joukkoon ja että niille määriteltäisiin 50 prosentin verotusarvo Verohallituksen vahvistamasta käyvästä arvosta
- LA 10/2003 vp sekä 120/2003 vp ehdotetaan kotitalousvähennyksen enimmäismäärää korotettavaksi 1 150 eurosta 1 500 euroon
- LA 42/2003 vp ehdotetaan, että ne verovelvolliset, jotka ovat valinneet aikanaan pinta-alaperusteisen metsäverojärjestelmän, voisivat valintansa mukaan jatkaa sitä myös vuoden 2005 eli siirtymäkauden päättymisen jälkeen

- LA 104/2003 vp ehdotetaan, että alle kuusi kuukautta omistetun omaisuuden luovutusvoiton tuloveroprosentti olisi 50 ja yli 20 vuotta omistetun omaisuuden luovutusvoiton tuloveroprosentti 15
- LA 109/2003 vp ehdotetaan, että kunnallisten perhepäivähoitajien kustannuskorvaukset olisivat verovapaita
- LA 121/2003 vp ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikainen, vuoden 2008 loppuun ulottuva kokeilu, jossa yrittäjien työnantajakustannuksia alennettaisiin palkkatason mukaan
- LA 138/2003 vp ehdotetaan, että vuoden 1995 aikana voimassa ollut tuloverolain 77 §:ää sovellettaisiin ulkomaantyöskentelystä saatun tuloon eräin osin vielä vuoden 2005 loppuun.

Toimenpideoitteessa

- TPA 17/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työsuhdematkalipun verotuskohtelun yhtenäistämiseksi autoedun verotuksen kanssa
- TPA 31/2003 vp ehdotetaan, että tulonhankkimisvähennyksen perusteita muutetaan siten, että työhön liittyvän asunnon kustannukset ovat verovähennuskelpoisia

- ja että asunnon ja työpaikan välisten matkakulujen enimmäisraja poistetaan
- TPA 39/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen puukaupan verotuslainsäädännön luomiseksi, jossa pinta-alapohjaisesti verotetun metsän puutavara voidaan hakata ja mitata ilman myyntiveroa viiden vuoden aikana pinta-alapohjaisen verotusjärjestelmän päättymisestä edellyttäen, että puutavaran kauppa on tehty ennen pinta-alaverotusjärjestelmän päättymistä
- TPA 45/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin teknisten ja tilastolisten ongelmien ratkaisemiseksi, jotta lisätalousarviossa vuonna 2003 esitetyt tuloveron alennukset saadaan koskemaan myös eläkeläisiä yhtäaikaaisesti (1.7.2003) muiden tulonsaajien kanssa ja näin takaamaan eläkeläisille tasapuolinen kohtelu suhteessa muihin tulonsaajiin
- TPA 63/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin verojärjestelmän rakenteelliseksi uudistamiseksi siten, että verotusta voidaan käyttää aiempaa tehokkaammin työllisyyden hoidon välineenä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Hallituksen esityksen keskeisin sisältö koskee työn verotuksen keventämistä myös vuonna 2004. Valiokunta pitää tätä koskevia ehdotuksia perusteltuina. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on pidetty etupainotteisen veronkevennyslinjan jatkamista yleisesti hyvänä.

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että verotulomenetykset korvataan kunnille täysimääräisesti, kuten hallitusohjelmassa on sovittu. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien ko-

rotuksina toteutettava kompensatio kohdentuu valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntiin varsin tarkasti vuosina 2004—2006. Valtaosassa kunnista kompensatio on jonkin verran suurempi kuin verotulomenetykset näinä vuosina. Kompensaation kokonaisvaikutus jää verotulomenetyksiä pienemmäksi vajaassa 20 kunnassa ja näissäkin vain vähäisessä määrin.

Hallituksen esitykseen sisältyy veronkevennysten lisäksi joukko yksittäisiä säännöksiä koskevia tarkennuksia. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota niistä lähinnä työnantajien kustantamien liikuntaseteleiden verotto- muudelle käytännössä asetettaviin ehtoihin sekä urheilijoiden rahastointijärjestelmän kehittämiseen. Lisäksi on tuotu esiin tarve jatkaa

tuloverolain 77 §:n voimaantulosäännöstä vuoden 2005 loppuun.

Valiokunta on halunnut kiinnittää näiden seikkojen lisäksi huomiota kotitalousvähennystä koskevaan rajaukseen sekä mahdollisuuteen ottaa taiteilijoiden työn erityisluonne huomioon verotuksessa. Valiokunnalla ei ole sen sijaan huomautettavaa esitykseen siltä osin kuin se koskee lakkoavustuksen verovapaan määrän korotusta.

Työnantajan kustantamat liikuntasetelit

Hallitus ehdottaa, että työnantajan kustantamat liikuntasetelit luettaisiin verovapaiden henkilökuntaetuksien piiriin. Verottomuuden edellytykset arvioitaisiin kuten muutoinkin edun tavanomaisuuden ja kohtuullisuuden perusteella. Edellytyksenä olisi niin ikään, että etu kohdistuu koko henkilökuntaan.

Hallituksen esityksen perusteluissa esitettyä edun käyttäjään kohdistettua kontrollointivaatimusta sekä edun arvoa koskevaa 200 euron rajaa on pidetty valiokunnan asiantuntijakuulemisessa liian tiukkoina ja kahlitsevina. Niiden on katsottu rajoittavan joustavien menettelytapojen omaksumista ja aiheuttavan tarpeetonta tulkinvaraisuutta mm. sen suhteen, mitä kustannuksia euromääräinen raja koskee. Toisaalta näitä samoja rajoitteita on pidetty eräissä asiantuntijalausunnoissa työnantajien kannalta perusteltuina ja tarpeellisina mm., jotta voidaan varmistua siitä, että työnantajan kustantaman edun käyttäjänä on työntekijä itse.

Valtiovarainministeriö on korostanut lausunnossaan, että liikuntaseteleiden verottomuutta arvioidaan nimenomaan kokonaisarvioinnin pohjalta. Olennaista on siis, että työntekijän saama etu on tavanomainen ja kohtuullinen. Hallituksen esityksessä mainittu euromäärä on luonteeltaan informatiivinen, ja se kuvaa vallitsevaa verotuskäytäntöä. Sillä ei siis pyritä erikseen säätämään verovapaan etuuden määrää. Valiokunta toteaa lisäksi, että tavanomaisuus ja kohtuullisuus ovat suhteellisia käsitteitä, jotka määrittyvät myös ulkoisten olosuhteiden mukaan. Kiinteän euromääräisen rajan asettaminen olisi myös tähän nähden aiheetonta.

Joissakin valiokunnalle annetuissa lausunnoissa verovapaan etuuden rajaa on haettu aktiivisesti liikkuvan henkilön vuotuisten liikuntamenojen perusteella. Valiokunnan käsityksen mukaan tällainen lähtökohta ei ole perusteltu. Koska kysymys on pohjimmiltaan elantomenojen korvaamisesta, työntekijöiden tulee vastata itse pääosin liikunnasta aiheutuvista kustannuksistaan. Lainkohdan tarkoituksena on tarjota työnantajalle mahdollisuus kannustaa työntekijöitä liikkumaan tavanomaisen ja kohtuomääräisen henkilökuntaedun turvin. Se ei oikeuta siten työnantajaa korvaamaan verovapaasti kaikkia työntekijän urheilemisesta aiheutuneita kustannuksia.

Liikuntaseteleiden hyväksyttävän käytön edellytyksenä on hallituksen esityksen mukaan se, että edun käyttäjänä on työntekijä, jolle työnantaja on setelin luovuttanut. Tämä edellyttää asianmukaista kontrollia, kun seteliä käytetään. Perusteluissa todetaan lisäksi, ettei anonyymejä tai siirrettävissä olevia seteleitä voitaisi hyväksyä. Esityksessä ei ole kuvattu tarkemmin, miten vaadittava yksilöinti tapahtuu.

Valiokunta pitää vaatimusta varmistua etuuden käyttäjästä sinänsä perusteltuna ja oikeutettuna, mutta toteaa, ettei sitä ole aiheutta tulkita liian kahlitsevasti. Edun todellinen käyttäjä voidaan tarkistaa valiokunnan käsityksen mukaan käytännössä joustavasti eri tavoin. Olennaista on, että etuuden käyttäjä voidaan tarvittaessa aina todeta. Valiokunnan tiedossa on erilaisia menettelytapoja, jotka vaihtelevat myös työnantajien asettamien rajoitteiden mukaan. Joissakin tapauksissa käyttäjä kirjautuu liikuntapaikkaan aina nimellään ja joissakin tapauksissa optisesti luettavan numeron perusteella. Hyväksyttäviä menettelytapoja voi olla muitakin, eikä niitä ole syytä yrittää kuvata kattavasti. Työnantaja voi sopia palveluseteleitä tarjoavan yrityksen kanssa sopimusta tehdessään, kuinka kontrollointi voidaan toteuttaa käytännössä. Epäselvissä tapauksissa työnantajalla on myös mahdollisuus tarkistaa menettelytavan hyväksyttävyyden ennakkotieto- tai -ennakkoratkaisumenettelyllä.

Valiokunta pitää liikuntaseteleitä koskevaa uudistusta mahdollisista alkuvaiheen soveltamisongelmista huolimatta myönteisenä. Se an-

taa työnantajille joustavan keinon tukea työntekijöiden liikuntaa ja rakentaa työhyvinvointia sitä kautta. Säännös selkiinnyttää myös oikeustilaa ja saattaa pienet yritykset tasaveroisempaan asemaan muiden työnantajatahojen kanssa.

Urheilutulon jaksottaminen

Hallitus ehdottaa, että tuloverolain 116 c §:ssä tarkoitettuun urheilijarahastoon vuosittain siirrettävää enimmäismäärää korotettaisiin 25 000 eurosta 50 000 euroon. Siirrettävän enimmäismäärän suhteellista osuutta vuotuisesta urheilutulosta ehdotetaan nostettavaksi 20 prosentista 30 prosenttiin. Tarkoitus on, että lyhyehkön aikaa hyvin ansaitsevat urheilijat voisivat varautua nykyistä paremmin urheilu-uran jälkeiseen aikaan.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että vastaavat korotukset ulotettaisiin koskemaan myös tuloverolain 116 b §:ssä tarkoitettua valmennusrahastoa. Lisäksi on katsottu, että urheilijarahastoon siirrettävien suoritusten sallittuja enimmäismääriä olisi nostettava ehdotettua enemmän ja rahastojen käyttöehtoja väljennettävä nykyisestä. Tällä tavoin voitaisiin vastata osittain esimerkiksi Ruotsin jääkiekkoliigoille tarjoamiin vastaaviin etuihin.

Valiokunta pitää urheilijarahastoon esitettyjä korotuksia perusteltuina ja riittävinä. Asiantuntijakuulemisessa on käynyt ilmi mm., että suurimpaan eli jääkiekkoliijoiden urheilijarahastoon kuului vuoden 2002 lopussa 154 pelaajaa, joiden rahastosierrot olivat keskimäärin 28 300 euroa. Valiokunta katsoo tämän perusteella, ettei hallituksen esitystä ole syytä muuttaa rahastosierrojen enimmäismäärien osalta.

Valiokunta pitää sen sijaan perusteltuna lyhentää urheilijarahaston miniminostoaikaa joissakin erityistapauksissa, kuten työkyvyttömyyden vuoksi. Esimerkiksi jääkiekossa on yleistä, että työnantajaseura maksaa sairaus- tai loukkaantumistapauksissa pelaajalle korvausta vain sopimuskauden loppuun. Urheilija on sen jälkeen yleensä yhteiskunnan tuen varassa. Valiokunta katsoo, että urheilijalla voi olla tarve nostaa tällaisissa tapauksissa urheilijarahastoon siirtämiään varoja nopeammassa tahdissa kuin viidessä vuodessa ja ehdottaa tätä koskevaa

muutosta (*Valiokunnan muutosehdotus*). Nostetut erät verotettaisiin samalla tavoin kuin tuloverolain 116 c §:n 2 momentissa on säädetty, eli kunakin verovuonna tuloutuksi tuloutumisvuosien lukumäärää vastaava osuus rahastossa urheilu-uran päättyessä olleesta määrästä.

Koska valiokunnan esittämä muutos on poikkeus sinänsä poikkeukselliseen säännökseen, jolla on disponoitu urheilutulon jaksotuksesta, nyt ehdotettua poikkeusta tulee soveltaa vain lähinnä työkyvyttömyyden tai muun vastaavan ennakoinnattoman syyn vuoksi. Tällainen ei olisi esimerkiksi opiskelu, koska viiden vuoden miniminostoaikaa ei voida pitää liiallisena tavanomainen opiskelu-aika huomioon ottaen.

Valmennusrahasto on tarkoitettu kattamaan urheilemisesta aiheutuvia vuotuisia kustannuksia toisin kuin urheilijarahasto, joka tähtää urheilu-uran jälkeisen toimeentulon rahoittamiseen. Valmennusrahastosta voidaan siirtää varoja urheilijarahastoon. Sinne voidaan jättää lisäksi verovuoden päättyessä verovapaasti 20 000 euroa. Valiokunta katsoo valmennusrahaston luonne ja edellä esitetyt urheilurahaston käyttöä koskevat toteutumatiiedot huomioon ottaen, ettei säännöstä ole aihetta muuttaa tässä yhteydessä.

Valtiovarainministeriö on huomauttanut lisäksi siitä, että urheilutulon jaksotussäännökset ovat ongelmallisia verojärjestelmän kannalta ja että tämäntyyppisistä erityisjärjestelyistä on pyritty eroon viime aikoina. Järjestelmä aiheuttaa ministeriön mukaan jo nyt paineita muitakin ammattiryhmiä koskeviin samantyyppisiin erityisjärjestelyihin.

Kotitalousvähenhys

Hallitus esittää kotitalousvähenhynksen käyttöä rajoitettavaksi silloin, kun asiakas on saanut samaa työsuoritusta varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelin. Asiakkaalle mahdollisesti jäävästä palvelun omavastuuosuudesta ei siten saisi erikseen kotitalousvähenhynstä.

Valiokunta pitää tuloverolain 127 a §:ään tehtävää tarkennusta perusteltuna, koska kotitalousvähenhynksen tarkoituksena on tukea sellaisia palveluita, joihin ei kohdistu yhteiskunnan muuta tukea. Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, että rajoitus koskee vain *samaan* palveluun

kohdistuvaa työsuoritusta, kuten hallituksen esityksessäkin on todettu. Jos asiakas ostaa omalla kustannuksellaan *lisäpalveluita* samalta palveluntuottajalta, hänellä on oikeus kotitalousvähennykseen, jos vähennyksen edellytykset muutoin täyttyvät. Hallituksen esityksessä on todettu, ettei kysymys ole tältä osin samasta työsuorituksesta, vaikka lisäpalvelu hankittaisiin samalta palveluntuottajalta. Käytännössä erotelu eri palveluihin ilmenee esimerkiksi palveluntuottajan laskusta, jossa on eritelty palveluseteliin perustuva työsuoritus ja muu erillinen lisäpalvelu.

Tuloverolain 77 §:n siirtymäsäännöksen jatkaminen

Suomen ja Venäjän välinen uusi verosopimus tuli voimaan tämän vuoden alusta. Vanhaa Neuvostoliiton verosopimusta voidaan soveltaa kuitenkin vielä ennen vuotta 2003 alkaneisiin rakennus-, kokoonpano- tai asennustoimintaan 36 kuukauden ajan eli pisimmillään vuoden 2005 loppuun.

Hallitus ei ole esittänyt tuloverolain 77 §:n siirtymäsäännöksen jatkamista enää tämän vuoden jälkeen. Siirtymäsäännöksen ja uuden verosopimuksen yhteensovitus on ollut tarkoitus ratkaista sopimuksen voimaantulon jälkeen. Siirtymäsäännöksen jatko on siten ollut kytkettynä Suomen ja Venäjän verosopimuksen voimaantuloon, eikä se ole siten taannut verovapautta kuin vuodeksi kerrallaan. Koska uusi verosopimus on tullut voimaan, valtiovarainministeriö ei pidä siirtymäsäännöksen jatkamista enää perusteltuna.

Syntynyt ongelma koskee käytännössä noin 200 Venäjällä työskentelevää rakennusalan ammattilaista, joiden palkkaus on sovittu useissa tapauksissa ns. nettopalkkaperiaatteen mukaisesti. Palkkaus on tapahtunut ajankohtana, jolloin ei ollut selvyttä Suomen ja Venäjän välisen uuden verosopimuksen voimaantulosta. Nettopalkka on ollut myös suomalaisten rakennusprojektien kustannuslaskennan lähtökohtana. Jos siirtymäsäännöstä ei jatkettaisi, verotason nousu heikentäisi rakennusprojektien kannattavuutta olennaisesti, ja jotkin projektit jouduttaisiin viemään loppuun tappiollisina. Valiokun-

nan asiantuntijakuulemisessa on myös arvioitu, että siirtymäsäännöksen jatkamisella on merkitystä suomalaisten rakennusyritysten lähiajan kilpailukykyyn Venäjän rakennusprojekteissa.

Valiokunta pitää edellä esitettyjä perusteita merkittävänä ja säännöksen jatkamista niiden vuoksi aiheellisenä. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä jatkettaisiin vuoden 2005 loppuun saakka ja että tätä koskeva lakialoite LA 138/2003 vp hyväksyttäisiin (*Valiokunnan muutosehdotus*).

Käsitlemiensä muiden eduskunta-aloitteiden johdosta valiokunta on tullut kielteiselle kannalle.

Taiteilijoiden verotusasemasta

Urheilutulon jaksotusta koskevat erityissäännökset ovat antaneet valiokunnalle aiheen keskustella myös taiteilijoiden verotuksellisesta asemasta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu eri yhteyksissä esiin ajatus ns. taiteilijatilistä, joka vastaisi käyttötarkoitukseltaan urheilijoiden valmennusrahastoa. Taiteilija voisi siirtää verovapaasti osan taiteilijatulostaan erityiseen rahastoon ja nostaa sieltä varoja materiaali- ym. kulujen katteeksi. Tämä olisi omiaan tasaamaan taiteilijoiden tulojen vaihtelusta syntyviä ongelmia.

Valtiovarainministeriö on suhtautunut taiteilijoita koskeviin erityissäännöksiin varsin pidättyvästi. Se on viitannut tuloverolain tappion- ja tulontasausta koskeviin säännöksiin, joiden tarkoitus on tasoittaa tulojen ja menojen eriaikaisuudesta aiheutuvia ongelmia. Lisäksi nämä säännökset ovat yhtäläisesti kaikkien verovelvollisten käytettävissä.

Taiteilijatili on ministeriön mielestä ongelmallinen verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Ministeriö katsoo, että kysymys on taiteilijoille annettavasta verotuesta, jonka säätämiseen tulisi olla selkeät erilliset syyt. Niiden lisäksi tulisi selvittää joukko määrittely- ja käytännön kysymyksiä, jotta tiedettäisiin esimerkiksi, keihin erityissäännöksiä sovellettaisiin ja kuka hoitaisi ja valvoisi taiteilijarahastoja.

Valiokunta tiedostaa ministeriön esiin tuomat ongelmat. Valiokunta katsoo kuitenkin, että

ministeriön tarkoittamaa selvittelytyötä tulee tehdä. Sillä tavoin voitaisiin tarkentaa pitkään esillä olleeseen teemaan liittyvät tosiasialliset uudistumahdollisuudet.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),

että lakialoitteen LA 138/2003 vp pohjalta hyväksytään 2. lakiehdotus (Valiokunnan muutosehdotus),

että lakialoitteet LA 9/2003 vp, LA 10/2003 vp, LA 42/2003 vp, LA 104/2003 vp, LA 109/2003 vp, LA 120/2003 vp sekä LA 121/2003 vp hylätään ja

että toimenpidealoitteet TPA 17/2003 vp, TPA 31/2003 vp, TPA 39/2003 vp, TPA 45/2003 vp ja TPA 63/2003 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 69 §:n 1 momentin 4 kohta, 88 §, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 105 a §:n 2 momentti, 116 c §:n 1 ja 2 momentti ja 127 a §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 88 § ja 116 c §:n 1 momentti laissa 896/2001, 116 c §:n 2 momentti laissa 229/1999, 95 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1360/2002, 105 a §:n 2 momentti laissa 606/2003 sekä 127 a §:n 3 momentti laissa 995/2000, seuraavasti:

69, 88, 95 ja 105 a §
(Kuten HE)

116 c §

Urheilijarahasto

(1 mom. kuten HE)

Urheilijarahastoon siirretyt varat tuloutuvat urheilu-uran päättymistä seuraavien vähintään viiden ja enintään kymmenen vuoden aikana siten, että kunakin verovuonna tuloutuu tuloutumisvuosien lukumäärää vastaava osuus rahas-

tossa urheilu-uran päättyessä olleesta määrästä. *Erityisestä syystä, kuten työkyvyttömyyden vuoksi, varat voidaan tulouttaa myös nopeammin kuin viiden vuoden aikana.* Rahastoon tuloutumisaikana kertynyt tuotto katsotaan viimeistä tuloutumisvuotta seuraavan verovuoden tuloksi.

— — — — —
127 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki

tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuloverolain 77 §:n muuttamisesta 21 päivänä marraskuuta 1997 annetun lain (1024/1997) voimaantulosäännöksen 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1361/2002, seuraavasti:

Voimaantulosäännös

— — — — —
Lain 77 §:n 1 momenttia sovelletaan palkkaan, joka saadaan 1 päivänä tammikuuta 1998 tai sen jälkeen. Vuoden 1995 aikana voimassa ollutta lakia sovelletaan kuitenkin vuosilta 1996—2005 toimitettavissa verotuksissa, jos ulkomaantyöskentely:

- 1) on alkanut ennen vuotta 1996; taikka
- 2) alkaa tai on alkanut ennen vuotta 2006 ja liittyy rakennus-, asennus- tai kokoonpano-

toimintaan sekä Suomen ja työskentelyvaltion välillä voimassa olevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen nimenomaisen määräyksen mukaan työskentelyvaltio ei saa verottaa palkasta, joka saadaan rakennus-, asennus- tai kokoonpanotoimintaan liittyvästä työstä.

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä (*poist.*) kuuta 200 .

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Olavi Ala-Nissilä /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäsen. Eva Biaudet /r
Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Mika Lintilä /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Pirkko Peltomo /sd (osittain)
Iivo Polvi /vas

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /kesk
Kimmo Sasi /kok
Anni Sinnemäki /vihr
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Arto Bryggare /sd
Susanna Huovinen /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Maija Rask /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Vanhassen hallitus on valinnut hyvinvointipalvelujen turvaamisen ja kehittämisen asemasta tuloveron voimakkaan keventämisen. Tämän vuoden heinäkuussa muutettiin kuluven vuoden eli vuoden 2003 veroperusteita siten, että ansiotuloverotus keveni vuositasolla aiemmin päätetyn normaalitasaisen kevennyksen lisäksi 295 miljoonalla eurolla.

Hallitus on ehdottanut tuloverotuksen keventämistä 775 miljoonalla eurolla vuonna 2004. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi progressiiviseen tuloveroasteikkoon yhden prosentin inflaatiotarkistus, jonka arvioidaan alentavan valtion tuloveron tuottoa 70 miljoonalla eurolla.

Näin kahdessa vuodessa käytettäisiin se liikumavara, joka muutoin olisi käytettävissä mm. palveluihin ja kipeimmin korjausta kaipaavien etuuksien parantamiseen. Hallitus onkin jäädyttänyt menokehitykset kehyspäätöksellä. Kaiken lisäksi hallitus varautuu vielä uusiin veronkevennyksiin joko tuloratkaisun yhteydessä tai sen jälkeen.

Hallituksen valtionosuuksiin esittämä korotus ei riitä kattamaan sekä verotulojen menetystä että kustannusten nousua saati, että kuntien olisi mahdollisuus vastata omasta osuudestaan kansallisen terveysohjelman ja hoitotakuun toteuttamisessa. Tämä merkitsee sitä, että hoitotakuu vaarantuu ja kotipalvelua tarvitsevat vanhukset jäävät sitä yhä useammin vaille kunnan pystyessä enintään suoriutumaan kotisairaanhoidosta. Kunnissa säästölistalle joutuvat myös

monet nykyiset palvelut, vaikka kunnissa veroprosenttia korotettaisiin.

Kuntatalous on kääntynyt pysyvästi alijäämäiseksi. Tänä vuonna vuosikate romahtaa liki miljardi euroa (2,3 miljardista 1,4 miljardiin). Kuntatalouden ennustetaan olevan 210—330 miljoonaa euroa alijäämäinen hallituskauden kaikkina vuosina. Alijäämää kertyy kehyskaudella 1,3 miljardia euroa. Vuosina 2003—2007 kuntien vuosikate ei riitä arvioituihin noin 1,8 miljardin euron nettoinvestointeihin, eikä edes käyttöomaisuuden poistojen rahoittamiseen.

Valiokunnan enemmistö on tähän hallituksen linjaan yhtynyt.

Vasemmistoliitto katsoo, ettei kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä tulisi muuttaa. Emme sen sijaan ole pitäneet aiheellisena vastustaa tulonhankkimisvähennyksen korottamista. Tavanomaiseen henkilökuntaetuun (liikunta-seteli), lakkoavustuksen korotukseen ja urheilijarahastoon tai kotitalousvähennykseen (kunnan myöntämän palvelusetelin verottomuus) meillä ei ole ollut huomautettavaa.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksytään sellaisenaan, ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana:

1.

Laki
tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 69 §:n 1 momentin 4 kohta, 88 §, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, (*poist.*) 116 c §:n 1 ja 2 momentti ja 127 a §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 88 § ja 116 c §:n 1 momentti laissa 896/2001, 116 c §:n 2 momentti laissa 229/1999, 95 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1360/2002 (*poist.*) sekä 127 a §:n 3 momentti laissa 995/2000, seuraavasti:

69, 88 ja 95 §
(Kuten VaVM)

105 a §
(*Poist.*)

116 c ja 127 a §
(Kuten VaVM)

Voimaantulo ja soveltamissäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2003

Iivo Polvi /vas
Kari Uotila /vas

VASTALAUSE 2

Perustelut

Valiokunta esittää työllisyyskehityksen tukemisen kannalta tärkeiden lakialoitteiden LA 120/2003 vp ja LA 121/2003 vp hylkäämistä. Suomessa on edelleen yli 200 000 työtöntä. Korkea työttömyys on osaltaan rakenteellista ja osaltaan suhdanteista johtuvaa. Hallituksen tavoite 100 000 uuden työpaikan luomisesta vaalikauden loppuun mennessä on osoittautumassa ylivoimaiseksi. Työllisyyden parantamiseksi tarvitaan sekä täysin uusia keinoja, että jo olemassa olevien, hyviksi todettujen ratkaisujen kehittämistä.

Verotuksessa tehtävä kotitalousvähennys on osoittautunut erinomaiseksi tavaksi luoda uusia palvelualan työpaikkoja. Kotitalouksien mahdollisuus käyttää ulkopuolista työvoimaa lastenhoitoon ja kotitöihin helpottaa perheiden arkisia työpaineita ja edistää näin osaltaan työssä jaksamista. Väestön ikääntyessä myös vanhusväestön erilaisten hoivapalveluiden tarve kasvaa. Kotitalousvähennys mahdollistaa jatkuvamman palveluiden hankinnan ja tukee näin ollen vanhusien kotona asumista. Järjestelmällä torjutaan harmaata taloutta, sillä verovähennysoikeus on vähentänyt pimeän työn teettämistä ja näin ollen kasvattanut valtion verotuloja. Kotitalousvähennyksellä on selkeästi työllisyyttä lisäävä vaikutus. Vähennyksen enimmäismäärän korottaminen 1 500 euroon kokoomuksen lakialoitteessa LA 120/2003 vp esittämällä tavalla lisäisi entisestään palveluiden kysyntää ja loisi uusia työpaikkoja. Suomella ei ole tässä tilanteessa varaa menettää yhtään sellaista työpaikkaa, joka voitaisiin palvelualoille synnyttää.

Myös lakialoitteen LA 121/2003 vp mukainen määräaikainen kokeilu työnantajakustannusten alentamisesta palkkatason mukaan tulee toteuttaa mahdollisimman pian. Kokeilun tarkoituksena on edistää työllisyyttä lisäämällä työvoiman kysyntää palkkatasoon puuttumatta. Maksualennuksella edistettäisiin kohdistetusti

vähäisen koulutustason omaavien ja usein pitkään työttömänä olleiden ihmisten työllisyyttä. Käytännössä tämä toteutettaisiin niin, että yritys vähentäisi maksualennuksen omatoimisesti normaaleista verontilityksistään. Suomessa tarvitaan välttämättä toimia, joilla lisätään vähemmän erityisosaamista vaativien työpaikkojen määrää. Näille työpaikoille on tarvetta erityisesti monilla palvelualoilla. Ongelmana on ollut se, että työn kokonaishinta veroineen ja sivukuluihin on useasti muodostunut työnantajalle niin korkeaksi, ettei palveluille tai tuotteelle ole enää riittänyt kysyntää hinnan noustua liian korkeaksi. Hallitusohjelmassakin todetaan, että "matalapalkkaiseen työhön kohdistuvaa kysyntää pyritään lisäämään kohdennetuin välillisten työvoimakustannusten kevennyksin", ja tavoitteeksi on määritelty järjestelmän käyttöönotto vuoden 2004 aikana. Hallituksen budjettiesitykseen edellä mainittua esitystä ei kuitenkaan sisälly, vaan hallitus on vastoin omaa tavoitettaan päättänyt lykätä hankkeen käynnistämistä ainakin vuoteen 2005. Kokoomuksen mielestä yrittäjien työvoimakustannusten alentamiskokeilu on saatava käyntiin mahdollisimman pikaisesti. Uusien työllisyyttä parantavien toimien aloittamista ei tule enää viivyttää.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan ehdotuksen mukaisesti,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisesti, paitsi että lisäksi hyväksytään lakialoitteen LA 120/2003 vp pohjalta 127 a §:n 1 momentin muutos (Vastalauseen muutosehdotus), ja

että hyväksytään lakialoitteen LA 121/2003 vp pohjalta uusi 3. laki-

ehdotus (Vastalauseen uusi lakiehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 69 §:n 1 momentin 4 kohta, 88 §, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 105 a §:n 2 momentti, 116 c §:n 1 ja 2 momentti ja 127 a §:n 1 ja 3 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 88 § ja 116 c §:n 1 momentti laissa 896/2001, 116 c §:n 2 momentti laissa 229/1999, 95 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1360/2002, 105 a §:n 2 momentti laissa 606/2003 sekä 127 a §:n 1 momentti laissa 1162/2002 ja 3 momentti laissa 995/2000, seuraavasti:

69, 88, 95, 105 a ja 116 c
 (Kuten VaVM)

127 a §

*Kotitalousvähen-
 nys*

Verovelvollinen saa vähentää verosta osan käyttämässään asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehdystä työstä maksamistaan määristä (*kotitalousvähen-
 nys*). Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö

sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyö. Vähennys on enintään 1 500 euroa vuodessa, ja se myönnetään vain siltä osin kuin 127 b §:ssä tarkoitettu vähennettävä osa kustannuksista ylittää 100 euroa.

— — — — —
 (3 mom. kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
 (Kuten VaVM)

Vastalauseen uusi lakiehdotus

3.

Laki

yrittäjien työvoimakustannusten alentamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetään velvollisuudesta toimittaa ennakkoperintä ja ennakkoperintäasetuksessa (1124/1996) ennakkokantoon liittyvästä menettelystä, työnantaja saa tässä laissa säädetyillä edellytyksillä tehdä vähennyksen ennakkoperintälain mukaisista suorituksista (**matalapalkkaisen työn maksualennus**). Mitä tässä laissa todetaan työntekijästä ja työehtosopimuksesta, sovelletaan myös virkamieheen ja viranhaltijaan sekä virkaehtosopimukseen.

2 §

Työnantaja saa oma-aloitteisesti ilman eri päätöstä vähentää ennakkoperintälain nojalla maksettavista suorituksista kunkin työntekijän osalla määrän, joka määräytyy seuraavan laskukaavan mukaisesti:

Matalapalkkaisen työntekijän maksualennus, jos työntekijän kuukausiansio on alle 1 100 euroa = $200 \text{ euroa} - 26 \% \times (1\,100 \text{ euroa} - \text{työntekijän kuukausiansio})$.

Matalapalkkaisen työntekijän maksualennus, jos työntekijän kuukausiansio on 1 100 euroa tai enemmän = $200 \text{ euroa} - 26 \% \times (\text{työntekijän kuukausiansio} - 1\,100 \text{ euroa})$.

Työntekijän kuukausiansiolla tarkoitetaan ennakkoperintälain mukaista palkkaa. Maksualennusta ei myönnetä, jos laskukaavan arvo on negatiivinen. Maksualennus lasketaan täysimääräisenä työntekijöistä, joihin sovelletaan työaikalain (605/1996) 3 luvun tai työehtosopimuksen säännöllistä keskimääräistä työaika koskevia määräyksiä.

Jos työntekijän työaika on lyhyempi kuin työaikalain tai työehtosopimuksen mukainen säännöllinen keskimääräinen työaika, mutta hän työskentelee niin usein, että hänelle kertyy alan vuosilomamääräysten mukaan vuosilomaa, 1 momentissa olevan kaavan valinta ja sen arvon laskeminen suoritetaan käyttäen työntekijän laskennallista kuukausiansiota. Laskennallinen kuukausiansio saadaan jakamalla työntekijän todellinen kuukausiansio hänen kuukauden aikana tekemiensä täysien työtuntien määrällä ja kertomalla luvulla 160. Maksualennus

saadaan kertomalla näin lasketun kaavan arvo työntekijän kuukauden aikana tekemien täysien työtuntien määrällä ja jakamalla luvulla 160 (**osa-aikatyön maksualennus**).

Maksualennuksen määrä voi olla enintään 10 prosenttia työntekijän ansiosta.

Maksualennusta ei myönnetä, jos sen alennusten määrä työnantajaa kohden on alle 10 euroa.

3 §

Työnantajan on maksualennuksen saadaksen tehtävä verovirastolle aloittamisilmoitus. Ilmoituksessa on annettava maksualennuksen laskemiseen tarvittavat Verohallituksen tarkemmin määräämät tiedot.

Työnantajan on ilmoitettava verovirastolle kuukausittain maksualennusten määrät ja muut Verohallituksen edellyttämät tiedot Verohallituksen tähän tarkoitukseen vahvistaman kaavan mukaisella ilmoituksella.

Verohallitus antaa maksualennuksen perusteita, menettelyä ja valvontaa koskevia tarkempia ohjeita. Jos työnantajan ennakkoperintälain nojalla suoritettavien verojen määrä on jonain maksualennuksen laskentaa vastaavana kalenterikuukautena pienempi kuin maksualennuksen määrä, työnantaja voi vähentää vähentämättä jääneen osan myöhemmin samalta kalenterivuodelta suoritettavista määristä. Jos näin ei voida menetellä, verovirasto palauttaa hakemuksesta liikaa maksetun määrän. Hakemus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa sen vuoden lopusta lukien, jolloin maksualennus on jäänyt vähentämättä.

4 §

Työnantaja vastaa antamiensa tietojen oikeellisuudesta. Tämän lain säännöksiä ei sovelleta, jos on ilmeistä, että järjestelyjen yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena on ollut ennakkoperintälakiin liittyvien velvoitteiden kiertäminen tai veron välttäminen.

Jos tämän lain tarkoittamat maksualennuksen edellytykset eivät täyty, työnantaja on velvollinen toimittamaan ennakokannnon siten kuin ennakkoperintälaissa säädetään. Jälkikäteen ta-

pahtuvaan perimiseen työnantajalta sekä veronlisäykseen ja veronkorotukseen sovelletaan, mitä ennakkoperintälaissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun maksualennukseen sovelletaan, mitä ennakkoperintälain 37 §:ssä säädetään verotarkastuksesta ja tiedonantovelvollisuudesta.

5 §

Tässä laissa tarkoitettavaa maksualennusta ei myönnetä, mikäli työnantajalle maksetaan saman työntekijän palkkaamista varten julkisista työvoimapalveluista annetun lain (1295/2002) 1 luvun 7 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitet-

tua työllistämistukea tai 11 kohdassa tarkoitettua yhdistelmätukea.

6 §

Verovirastolla ja verohallituksella on oikeus salassapitosäynnösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada pyynnöstä maksutta muilta viranomaisilta ja Eläketurvakeskukselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä maksualennuksen edellytysten selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2004 ja on voimassa 31. päivään joulukuuta 2008.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2003

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok

Kimmo Sasi /kok
Irja Tulonen /kok